

for ikke å si nødvendig, å få anledning til å få et noe mer inngående kjennskap til hva her foreligger. Jeg vil høre med presidenten, om ikke det er hensikten, slik at det ikke er meningen at dette skal begraves uten videre ved en sådan konklusjon som den vi har her, uten at Stortingets medlemmer får anledning til å gjøre seg kjent med hva det har foregått.

Presidenten: Disse avtalene er for en vesentlig del hemmelige, og Regjeringen har ikke ønsket at de skulle trykkes eller mangfoldiggjøres. Alle dokumentene finnes på Stortingets kontor, og presidenten anser det meget naturlig og nesten selvfølgelig at representantene gjør seg kjent med dem. Innstillingen har foreligget trykt siden komiteen var sammen, og presidenten beklager at post- og ekspedisjonsforhold har vært slike at det har vært vanskelig å få den sendt rundt. Men vi kan la dokumentene utlegge i lagtingssalen, som man pleier å gjøre med slike ting, og det vil bli gjort i morgen.

Da ingen innvending er fremkommet, går presidenten ut fra at saken utstår for å foretas i et senere møte.

Protokollen referertes uten å foranledige noen bemerkning.

Møtet hevet kl. 10,10.

Møte for lukkede dører
torsdag den 27 september 1945 kl. 10.

President: Hambro.

Dagsorden:

1. Innstilling fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite om inngåtte militæravtaler (innst. S. E.).
2. Referat.

Presidenten: Presidenten foreslår møtet holdt for lukkede dører, og at Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet. – Ingen har uttalt seg derimot, og det ansees enstemmig bifalt.

Etter utenriksministerens henstilling foreslår presidenten videre at utenriksråd Prebensen og ekspedisjonssjef Rolf Andersen gis adgang til å overvære møtet. Ingen har uttalt seg derimot, og det ansees enstemmig bifalt.

Sak nr. 1.

Innstilling fra den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite om inngåtte militæravtaler (innst. S.E.).

Moseid: Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at jeg søkte dokumentene i Lagtingssalen, men de var der ikke.

Presidenten: Jeg beklager at Lagtingssalen er under ombygning og ikke var tilgjengelig i går. Dokumentene lå på Stortingets kontor, og det var en feil at det ikke ved oppslag på døren til Lagtingssalen stod at de var blitt henlagt dit.

Komiteen hadde innstillet:

Dokumentene vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Protokollen ble opplest uten å foranledige noen bemerkning.

Presidenten: Førrenn dette møte heves, gjør presidenten oppmerksom på at den store utenrikskomite, umiddelbart etterat møtet er hevet, trer sammen med utenriksministeren i bondepartiets gruppeværelse i mellometasjen, idet Lagtingssalen som vanlig benyttes, heller ikke i dag er tilgjengelig. – Forlanger noen ordet før dette møte heves?

Sundby: Det jeg vil si, gjelder en annen sak, som jeg har trodd det var mest hensynsfullt å nevne i et hemmelig møte. Vi var i Stockholm forleden uke, noen av oss, og jeg traff der sammen med et fremtredende medlem av styret i Norgeshjelpen. Han kom da nettopp fra et styremøte, og sa at det hadde virket meget uheldig, og han trodde det ville virke uheldig på hjelpevirksomheten i Sverige, at det gjennom norske aviser var kommet fram en uttalelse fra vår forsyningsminister om at forsyningene nå var så rikelige at Norge kunne gå til opphevelse av rasjoneringen av viktige varer om ikke lenge. Vi rasjonerer jo her i vårt land, sa han, og har tenkt å fortsette med det lenge enda, for å kunne ha noe til overs for å hjelpe Norge og også andre land, og vi forsøker fremdeles å få inn midler til hjelpevirksomheten og tar også opp nye tiltak, og da virker det nokså deprimerende når det kommer slike meddelelser hit. Jeg sa at jeg skulle forsøke å høre om det var noe som kunne rettes på her, om det kanskje var en misforståelse til stede. Jeg har forsøkt privat å treffe ledende menn fra Forsyningsdepartementet, men det har ikke lyktes, og jeg tenkte at det kanskje kunne være like godt å ta det opp her – jeg håper at forsyningsministerens kolleger i Regjeringen muligens vil bringe det videre – om det kan være en foranledning til å rette en misfor-

ståelse på dette område, eller om man finner det riktig at det står som det er sagt. Da er det jo ikke noe å gjøre ved det. Men for mitt vedkommende tror jeg det ville være bra, ikke bare overfor Sverige, men også overfor stemningen i andre land, om det ikke blir gjort så sterk forhåndspropaganda om at det er så rikelig med tilførsler her. Vi vet jo at en stor del av Europa står overfor en av de aller vanskeligste vintre når det gjelder forsyninger, det blir vel hungersnød, som kanskje kommer til å koste millioner av menneskers liv. Og selv om vi er aldri så glade for at våre forsyninger er rikelige, og selv om vi også gjerne ser at rasjoneringen for forskjellige varer kan oppheves snarest mulig, så synes jeg det er riktig å holde stille med det lengst mulig slik som situasjonen er. – Det var bare disse bemerkninger jeg ville gjøre.

Hambro: Hr. Sundbys bemerkning foranlediger meg til å gi en enkelt opplysning – jeg vet ikke om den vil berolige hr. Sundby. Da Stortinget var samlet i juni måned, ble der gitt en lisens, slik at de som spiste i Stortingets restaurant slapp å avlevere brødmerker og fettmerker. Stortinget søkte om det samme nå, og fikk i dag svar fra Forsyningsdepartementet, at på grunn av situasjonen og konsekvensene kunne Stortingets restaurant ikke lengre ha en slik lisens, og må innkassere fettklipp og brødrasjoneringmerker for dem, som i disse dager har spist i henhold til den tidligere lisens.

[Spørsmål ved møtets slutt fra Nils Mjåvatn om materiell etterlatt av tyskerne. Offentliggjort i S.tid. 1945, s. 138-141.]

Møtet hevet kl. 10,35.

Møte for lukkede dører
torsdag den 8 november 1945 kl. 10.

President: Hambro.

Dagsorden:

1. Redegjørelse fra utenriksministeren.
2. Redegjørelse fra handelsministeren.
3. Referat.

Presidenten: Møtet foreslås holdt for lukkede dører, og dette anses enstemmig bifalt.

Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer foreslås gitt adgang til møtet. Det anses enstemmig bifalt.

Utenriksråd Prebensen og ekspedisjonssjefene Andersen og Ræder i Utenriksdeparte-

mentet og ekspedisjonssjef Simonsen og konsulent Telman i Handelsdepartementet foreslås gitt adgang til å overvære møtet. Ingen har uttalt seg derimot, og det anses enstemmig bifalt.

Videre foreslås at representanter for pressen, etter fortegnelse fra Utenriksdepartementets Pressekontor og etter å ha undertegnet den vanlige erklæring, gis adgang til å overvære møtet. Ingen har uttalt seg derimot, og det anses enstemmig bifalt.

Sak nr. 1:

Redegjørelse fra utenriksministeren

Statsråd Lie: Den såkalte Svalbardsak, som vil være kjent for Stortingets medlemmer fra møtet i sommer, har ikke undergått noen forandring siden den gang. Fra russisk side er det ikke kommet noe livstegn, og etter de opplysninger jeg har fått, går jeg ut fra at det iallfall foreløpig ikke vil skje noe. Det ble meddelt meg at man i Potsdam var kommet inn på de russiske ønsker for så vidt angikk Svalbard og Bjørnøya, men da jeg fikk undersøkt det – det var en av de ting jeg reiste til London for å bringe klarhet i – ble det svart meg av de britiske delegerte, både Anthony Eden og Bevin, at spørsmålet overhodet ikke var berørt. På engelsk hold trakk man den slutning at russerne ikke lenger hadde noen aktuelle ønsker. I Potsdam var det blitt diskutert parallelle spørsmål om baser for forsvaret både i Stillehavet og i Middelhavet og andre steder, men Svalbard og Bjørnøya var ikke tatt opp, og man sluttet derav fra engelsk side at russerne ikke lenger anså saken av noen betydning for dem. Jeg tør ikke ha noen bestemt mening om dette. Jeg gjengir bare hva det ble sagt meg av Bevin og Eden. Det kan tenkes at det er for godt til å være sant. Men jeg understreker nødvendigheten av at det hverken i pressen eller på annen måte tales om denne sak, idet det er av livsviktig interesse for oss at det er taushet om saken. Hvis den kommer opp, kan det bli vanskelig om russisk prestisje, og da står vi i en vanskelig situasjon. Derfor er jeg fornøyd med den måte hvorpå den norske presse mottok telegrammet fra Amerika om utenriksminister Byrnes' uttalelser ved en pressekonferanse hvor han kom inn på dette spørsmål og gjenga det faktiske forhold på en uriktig måte.

Jeg var noe engstelig for at spørsmålet om Svalbard og Bjørnøya igjen skulle bli aktuelt da den amerikanske regjering krevet baser på Island. Den norske regjering er blitt holdt helt å jour med de amerikanske krav. De er framkommet i elskverdige ordelag, men amerikanernes ønsker er tydelige nok. Den 19 okto-